Handläggare
Emma Edh

Datum
2024-05-28

Information gällande kommunens tillsynsansvar gällande fristående förskola

Den fristående förskolan står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Kommunen har rätt att på plats granska verksamheten, inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Den som ansvarar för den fristående förskolan är även skyldig att på uppmaning av kommunen göra sammanställningar som behövs för tillsynen. Kommunen ska även, inom ramen för sin tillsyn, lämna råd och vägledning till den fristående förskolan.
Statens skolinspektion har tillsyn över hur kommunerna fullgör sitt tillsynsansvar samt över hur bestämmelserna i 6 kapitlet (åtgärder mot kränkande behandling) i skollagen följs av den fristående förskolan.

Kommunens tillsynsansvar

Om det föreligger något missförhållande vid den fristående förskolan ska kommunen förelägga den som ansvarar för verksamheten att avhjälpa missförhållandet. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna. Ett föreläggande får även förenas med vite.
Om verksamheten inte följer föreläggandet och om missförhållandet är allvarligt får kommunen återkalla godkännandet. Det får kommunen också göra om den enskilde huvudmannen inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande. Likaså får återkallelse beslutas om rättelse har skett men om det kan befaras att samma missförhållande som utgjort grund för återkallelse återigen kommer att uppstå. Om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse kommer att fattas och det samtidigt finns allvarlig risk för barnens hälsa eller säkerhet får kommunen förbjuda den ansvarige att tillsvidare, helt eller delvis, driva verksamheten vidare (tillfälligt verksamhetsförbud). Ett sådant beslut gäller med omedelbar verkan och om inte annat beslutas får det gälla i högst sex månader.
Beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud eller vitesföreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.
Istället för att meddela ett föreläggande kan kommunen, vid mindre allvarliga förseelser, tilldela en anmärkning.

Kommunen får avstå från att ingripa om
1. överträdelsen är ringa
2. den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse
3. det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande

Likvärdighet
Skollagen och läroplan för förskolan gäller för såväl kommunal som fristående verksamhet. Likvärdighet ska råda mellan kommunal och fristående verksamhet i syfte att alla barn ska garanteras en förskoleverksamhet med god kvalitet oavsett huvudman.
Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov samt utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter, social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

Definition
Enligt Skollagen 26 kap. 2 § avses med tillsyn en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter.
I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Tillträde till lokaler och andra utrymmen
Enligt Skollagen 26 kap. 6 § har en tillsynsmyndighet för sin tillsyn rätt på plats granska sådan verksamhet som står under dess tillsyn. Tillsynsmyndigheten har därför, i den omfattning det behövs för tillsynen, rätt att få tillträde till de byggnader, lokaler och andra utrymmer som används i verksamheten.

Uppgiftsskyldighet
Enligt Skollagen 26 kap. 7 § är den vars verksamhet står under tillsyn skyldig att på tillsynsmyndighetens begäran lämna upplysningar samt tillhandhålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

Förebyggande åtgärder
Enligt Skollagen 26 kap. 9 § Ska tillsynsmyndigheten inom ramen för sin tillsyn lämna råd och vägledning.

Ingripanden vid tillsyn
Om tillsynsmyndigheten finner att det föreligger missförhållanden vid den fristående förskolan ska tillsynsmyndigheten förelägga ansvarig huvudman för verksamheten att åtgärda missförhållandena.
Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa bristerna.
Tillsynsmyndighet har enligt Skollagen kap. 26 möjlighet till följande ingripanden:

a) Föreläggande
Enligt 10 § får en tillsynsmyndighet förelägga en huvudman att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten eller, ifråga om enskild huvudman, de villkor som gäller för godkännandet eller beslut om rätt bidrag. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 27 § får ett föreläggande enligt 26 kap. förenas med vite.

b) Anmärkning
Enligt 11 § får en tillsynsmyndighet istället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten.

c) Avstående från att ingripa
Enligt 12 § får en tillsynsmyndighet avstå från att ingripa om i) överträdelsen är ringa, ii) den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse, eller iii) det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

d) Återkallelse
Återkallelse av ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som tillsynsmyndigheten har meddelat kan i olika fall återkallas. Enligt 13 § får en tillsynsmyndighet återkalla ett godkännande eller ett beslut om rätt till bidrag som myndigheten har meddelat om i) ett föreläggande enligt 10 § inte har följts, och
ii) missförhållandet är allvarligt.

2. Arbetsgång

Tillsynsprocess följer i stort den arbetsgång vilken beskrivs i följande 9 punkter:

1. Planering och utskick av information
Genomgång och planering med berörda funktioner i kommunen inför tillsynen. Besöket genomförs av gruppchef för verksamhetsutveckling på utbildningsförvaltningen och verksamhetsutvecklare för förskolan.
Utskick av information till fristående förskola rörande kommunens tillsynsansvar, arbetsgång, tillsynsområden samt underlag som ska besvaras skriftligen.

2. Tillsynsbesök och inhämtande av material
Inbokat och i förväg meddelat och planerat besök med rektor och i vissa fall personal, utifrån ”Checklistan för tillsynsbesök”.

3. Översyn efterfrågade handlingar
Översiktlig genomgång av efterfrågade verksamhetsdokument.

4. Rapportskrivning
Bearbetning av material, bedömning och rapportskrivning.

5. Preliminär tillsynsrapport
Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmannen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet. Ett preliminärt beslut i form av preliminär tillsynsrapport tillhandahålls således den fristående förskolan.

6. Fastställd tillsynsrapport
Efter att ungdomsförvaltningen beaktat huvudmannens svar angående sakuppgifterna i tillsynsrapporten fastställs ett beslut om eventuella ingripanden enligt skollagen 26 kap.
I de fall kommunen har funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna.
Huvudmannen ska också senast angivet datum redovisa till kommunen de

åtgärder som vidtas för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan fler besök eller andra kontakter bli aktuella då kommunen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

7. Delgivning beslut till huvudman
Efter tillsynen redovisar Utbildningsförvaltningen bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet.

8. Delgivning beslut till nämnd
Besluten delges nämnd minst en gång per kalenderår.

9. Eventuell uppföljning
Uppföljning kan komma att bli aktuellt beroende på fastställt beslut.

Aktuella bestämmelser och förarbeten

Det här materialet grundar sig på bestämmelserna i skollagen (2010:800) och förarbetena Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, prop. 2009/2010:165.
Bestämmelsen om definitioner finns i 1 kap. 3 §
Bestämmelser om huvudmän finns i 2 kap. 5–7 §§
Allmänna bestämmelser finns i 8 kap. 2–11 §§
Bestämmelserna om fristående förskola finns i 8 kap. 18–24 §§
Bestämmelserna om kommunens tillsynsansvar finns i 26 kap. 4, 6–16, 18 samt 27 §§
Bestämmelserna om överklagande finns i 28 kap. 5 §

Klagomålshantering

Om ditt barn går i en fristående förskola ska du i första hand vända dig direkt till förskolan. Börja med att prata med pedagogerna eller rektorn och framföra dina synpunkter eller klagomål. Ofta kan frågor lösas i dialog på plats.

Om du upplever att ditt klagomål inte tas om hand, ska du kontakta huvudmannens klagomålshantering. Huvudmannen är den organisation eller det företag som driver förskolan, alltså den juridiska ansvariga för verksamheten. Det kan till exempel vara ett aktiebolag, en ekonomisk förening, en stiftelse eller en ideell förening.
Huvudmannen är enligt lag skyldig att ta emot och utreda klagomål. Information om hur du gör detta ska finnas tillgänglig, till exempel på den fristående förskolans webbplats.

Om du fortfarande är missnöjd med hur huvudmannen hanterar ditt klagomål, eller om du upplever att dina synpunkter inte tas på allvar, kan du vända dig till oss på Kalmar kommun. Det gör du via tjänsten Tyck till på kalmar.se.